

DEBAT

Duel om at tro
Præsten og ateisten
interviewer hinanden
om gud, tro, jul og ...

Side 6

Adopteret
Adoption er god-
gørenhed, men
det er også cool
business

Side 5

Kroniken | Har han DAMP – eller vil han blot have ørenlyd?

Farvel til kynismens årti

I 00'erne herskede frygtens magt og grådigheden. Først kastede tvillingetårnernes kollaps verden ud i krig og splittelse. Og i slutningen af årtiet førte menneskers begærlighed til økonomiens kollaps. Nu er det tid til en ny solidaritet, skriver Socialdemokraternes formand, Helle Thorning-Schmidt.

Tegning: Per Marquard Otzen

PORTRÆT AF ET ÅRTI

HELLE THORNING-SCHMIDT,
FORMAND FOR SOCIALDEMOKRATERNE

Det seneste årti var på godt og ondt et kort årti. Ikke i antallet af dage, uger og måneder. Men målt i de begivenheder, som formede de år, vi siger farvel til.

Årtiet åbnede 11. september 2001 med det fanatiske terrorangreb, som fik tvillingetårnene i World Trade Center til at kollapse. Udåden udløste en kæde af begivenheder, som vi stadig mærker: krigen i Afghanistan, der også har kostet et tragisk højt antal danske liv.

Og invasionen i Irak, som var med til at splitte verdenssamfundet, undergrave USA's troværdighed og lederskab, og hvis konsekvenser daglig kan mærkes i Mellemøsten.

Hvis Osama bin Laden ønskede at sætte sit præg på historien med sin forbryderbande, så lykkedes det.

På samme måde sluttede årtiet med et kollaps. Nemlig den finansielle sammenmelning som blev udløst 15. september 2008, da investeringsbanken Lehman Brothers gik konkurs.

I USA er millioner drevet ud i tvangs-

auktioner, og i et samfund, hvor arbejdsløshed betyder fattigdom og utryghed, står flere uden job end i generationer.

I Europa er vi ved at sende en generation af unge ud i langvarig ledighed.

I Afrika har krisen lammet et spirende opsving. Småsparere i hele verden har set deres pensionspenge gå op i røg, mens investeringsrådgivere først fik bonus for at køre økonomien i sæk, for så nu at få bonus for at forsøge at redde stumpene.

Meget andet er naturligvis sket i 00'erne. I Danmark lagde en ny regering en dyne af stilstand over landet. Kina blev for alvor en faktor i verden. Nye ord som YouTube, Facebook og blogs revolutionerede vores sociale liv. Alligevel er jeg ikke i tvivl om, at når vi i fremtiden kigger tilbage, så vil netop 11. september og finanskrakket have sat sig særligt fast i vores sind.

Begge begivenheder vil kaste lange skygger over det årti, som kommer. I verden såvel som i Danmark. I Afghanistan står vi foran en offensiv, der vil bringe nye hårde ofre. Og i økonomien har stort set alle lande i verden fået banket hul i deres offentlige finanser på en måde, som vil virke som et møllehjul om halsen på fremtidige generationer, hvis ikke vi i de nærmeste år får rettet op.

Men vigtigst er, at en helt grundlæggende værdi i vores samfund blev næsten skamskudt: troen på, at det kun er i fællesskab, vi opnår varige fremskridt og reel retfærdighed. Det gælder i Danmark såvel som i verden.

I jagten på al-Qaeda tilsidesatte George W. Bush og hans nære allierede, som Anders Fogh Rasmussen, helt grundlæggende spilleregler i det internationale samfund. Og i dag står Guantánamo og Abu Ghraib som skamstøtter over en politik, hvor den stærkes magt blev til gældende ret.

Verden blev drevet frem af frygt og en retorik, hvor alle enten var med eller imod. Hvor sandheden aldrig var til debat, og tænkensomhed var det samme som vaklen.

I dag kan vi stille konstatere, at vi kun får en mere stabil og sikker verden, hvis vi møjsommeligt knokler for at styrke det internationale samfund. Der er intet alternativ til bindende internationale aftaler og respekt for folkeretten. Der findes ingen smutveje til fred og demokrati – hverken i Mellemøsten eller andre dele af verden.

Den manglende respekt for fælles internationale beslutninger, som blev systematisk nedbrudt i 00'erne, må og skal genopbygges i det kommende årti. Uagtet resultatet i København får vi kun bugt hvad den globale opvarmning, hvis hvert enkelt land respekterer fællesskabet. Det gælder for Danmark, Kina, Tanzania, og

jo, det gælder også for Barack Obamas USA.

På samme måde har vi et gevaldigt behov for at hanke op i vores nationale fællesskab. Krakket i Lehman Brothers afdækkede ikke bare en syg økonomi, det afslørede også en kultur – i Danmark såvel som i USA – hvor grådighed havde erstattet beskedenhed og samfundssind.

I USA svindled Bernard Madoff for 100 milliarder kroner. I Danmark fuskede Stein Bagger. Men de to bedragerer var kun spektakulære symptomer på et sam-

fund, hvor jagten efter den hurtige gevinst og et endnu større privatforbrug alt for længe har fyldt mere end ønsket om at bidrage til fællesskabet.

00'erne blev et årti, hvor finansyrster blev feteret for deres egen rigdom og ikke den velstand, de skabte for samfundet. Jeg nægter at tro på, at et enkelt menneske i sig selv er i stand til at tilføre en virksomhed så meget værdi, at det berettiger til en bonusordning på de 100 millioner, som Niels Valentin Hansen i Roskilde Bank fik bevilget sig selv.

Men lad os være ærlige: Det var ikke kun i toppen af samfundet, at man levede over evne. Rundt om i samtalekøkkenerne diskuterede vi friværds som aldrig før. I Danmark brugte hver husholdning i 2008 i snit 104 kroner, hver gang den tjente 100 kroner.

Fristelsen var større end fornuften. Alle ville have en del af kagen. Og selv om det var for længe penge. Det siger sig selv, at det i længden er fuldstændig uholdbart både for den enkelte familie og også for samfundet.

Nu står vi så her ved indgangen til et nyt årti. Udgangspunktet er udfordrende. Men vi har også alle muligheder for at erstatte en dekades mangel på samhørighed med et nyt løfte, og en fornyet tro på de ting, vi kan opnå i fællesskab. Efter år med kynisme og latterliggørelse af ord som ansvar og fællesskab er tiden kommet til forandring. Mit håb for de næste 10 år er, at de vil blive husket som et langt årti, der skabte en ny solidaritet.

FAKTA HELLE THORNING-SCHMIDT

00'erne var Helle Thorning-Schmidts årti. 8. februar 2005 blev den dengang 38-årige cand.scient.pol. valgt til Folketinget. To måneder senere – 12. april – kunne hun også kalde sig formand for Socialdemokraterne, da hun slog Frank Jensen i formandsopgøret. Hun har siden været oppositionens statsministerkandidat og har stået i spidsen for Socialdemokraterne i valgkampen i 2007.

»Menneskets intellekt stod i vejen for en klimaaftale«

KLIMAKLOG. Overlevelsesinstinktet mangler i klimakampen, mener filosofi-professor Vincent F. Hendricks.

INTERVIEW KENNETH LUND

Hverken COP15-vært Lars Løkke Rasmussen, Kinas Wen Jiabao eller G77-formanden Lumumba kan lægges til last, at verden i sidste uge glippede chancen for at få en ambitiøs klimaaftale i hus. Aben skal først og fremmest placeres hos den høje menneskelige intelligens. Det mener professor i formel filosofi ved Københavns Universitet Vincent F. Hendricks.

Vincent Hendricks – hvordan hænger det sammen?

»Vi kan se, at når andre højerestående dyr bliver truet på livet, løber de enten skrigende bort, forvirrer fjenden eller går til modangreb. Men menneskets høje intelligens gør det muligt for os at abstrahere

Det er der mange fordele ved, men det betyder også, at vi overser det nødvendige, fundamentale overlevelsesstræk. Vi intellektualiserer os ud af det og ender med komplicerede forklaringer og bortforklaringer i stedet for at handle her og nu.

Vi intellektualiserer os ud af det – siger du, at vi undertrykker overlevelsesdriften?

»Det forekommer os i hvert fald ikke længere naturligt, at arten skal overleve. Det ligger af en eller anden grund ikke lige for. Hvis det gjorde, ville vi have gjort hvad den helst i Bella Center for at komme ud af de problemer, vi står over for.

»Vil en flok aber have kunnet lave en mere ambitiøs klimaaftale?

»Det ville i hvert fald have været nemmere, hvis mennesket havde haft abernes flokintelligens, hvor alle er intelligente på samme måde. Alle andre arter plejer at

gøre noget, når de er på vej ud over en afgrund, men menneskets intelligens styrer os direkte mod den.

Hvad skal der til, før vi indser det?

»Vi må først og fremmest indse, at vi for første gang i menneskehedens historie står over for en problematik, der kræver, at vi alle – og jeg mener virkelig alle – løfter sammen. Problemetets struktur kender vi fra det såkaldte fangernes dilemma, der siger, at netoudbyttet for den enkelte bliver mindre, hvis vi løfter enkeltvis, end hvis vi løfter i flok.

Men er det realistisk, at vi nogensinde bliver i stand til at løfte sammen?

»Teoretisk set er det en mulighed. Men i praksis kræver det, at alle indser problemet og er interesseret i at løse det på samme måde.

Normalt betragter vi det som upassende

at rette os efter vores dyriske instinkter. Slår du her til lyd for det modsatte?

»Nej, men det kan ikke nytte noget at have et højtintellekt, hvis man er på vej ud over kanten med det. Min pointe er, at vi må kombinere urinstinktet med vores høje begavelse og begynde at bekymre os om vores egen overlevelse.

Kan vores menneskelige intellekt ligefrem blive menneskets undergang?

»Ja ... med fare for at lyde som en dommedagsprofet. Hvis ikke vi finder ud af at løfte sammen, og hvis videnskaben i øvrigt har ret, så tager Moder Natur sin hævn på et tidspunkt. For Moder Natur er fuldstændig ligeglad med, om mennesket kan abstrahere eller ej. Det spiller ingen rolle for hende. Hun er bedøvende ligeglad med os.

kenneth.lund@pol.dk

Kinamand

KOMMENTAR

Det er den gamle historie: Når man som undertegnede er midt i 40'erne, kan noget sagtens ligge 20 år tilbage uden at være særlig længe siden. Mens 20 år dengang, da man selv havde været her så meget kortere, nærmest var år nul, verdenshistorisk set. Shopping, f.eks. Fandtes det overhovedet for 20 år siden? Indkøb, javel, men det er jo ikke det samme.

Altså, for blot 20 år siden, når man shoppede og vendte bunden i vejret på en ting, så skulle der helst ikke stå 'Made in China'. For det var ensbetydende med

blik, kopi og nul holdbarhed. Kina, Hongkong, Taiwan – billigt skidt. Dengang var det med rykket til Asien stadig kun i sin vorden, og de vestlige arbejdspladser, der blev flyttet 'derud', som det gammelkolonialt hed, var ren besparelse.

Forleden kunne man så i radioavisen høre en udviklingschef på Grundfos sige, at i de kommende år ville de på Grundfos især ansætte kinesiske ingeniører på fabrikkerne i Kina. Ikke kun fordi de er billigere. Men fordi de også er dygtigere.

INDTIL NU har det særlige skandinaviske touch, som vi de seneste 20 år har overbevist hinanden om, at vi skal overleve på, bestået i dygtighed, innovation, erfaring, designerevner osv. Konkurrenterne i Asien har været hurtigere og billigere. Men de uddanner 300.000 ingeniører om året i Kina, og selv om de har været bedst til at lære udenad og mindre gode til at tænke frit og opfindsomt, bliver det ikke ved med at være sådan. Og hvad bliver der så af de særlige skandinaviske evner? Hvordan skal vi forblive konkurrenceedygtige, når de overgår os numerisk og snart også kvalitativt?

Både Volvo og store dele af Saab synes at være på vej til Kina, hvor al vestlig teknologi lynhurtigt bliver skilt ad og affotograferet og – ha ha – kopieret.

Men grinet stivner, når næste generation af biler er fuldgeldte konkurrenter på design, miljø og sikkerhed. Specialiseringen på udsøgte landbrugsvarer, pumper og skibsfart reddes os, da industrialiseringen stormede hen over Europa. Vi var for nylig lige ved at gentage tricket med de moderne vindmøller, men satsede nok ikke tilstrækkeligt, da chancen var der. Vestas skulle have været det 21. århundredes Mærsk, men nu tror man ikke længere, at de bliver det.

MÅSKE KOM vi bagefter, fordi vi inderst inde ikke kunne frigøre os fra forestillingen om, at vi i Vesten altid har været 'de andre' overlegne – i hvert fald kløgere og dygtigere end dem. Europas velstand blev til på baggrund af et stærkt incitament til at komme fri af fattigdom og traditionelle magtforhold. Der var en tro på fremskridtet og den enkeltes initiativ, der faldt sammen med en voldsom teknologisk udvikling. Ikke mindst krig og konflikter rullede teknologien ud. Men andre, mere fredelige modeller kan også tænkes, og den kinesiske fungerer helt åbenbart for dem. Den skandinaviske niche har været en styrke for os, men vores selvtilstrækkelige homogenitet bliver en svaghed, når de andre flytter sig og vander sig.

Hvis vi stadig kun har vores evner at sælge, bliver vi altså paradoksalt nok nødt til at lære af de andre for at holde os skarpe. Det vil være en ny oplevelse for mange europæere.

20 ÅR ER ikke lang tid på den verdenshistoriske scene, og med globaliseringen er det jo her, handel og shopping foregår nu. Så når skuffelsen over COP15 har lagt sig, må det være på tide at gøre alt, hvad vi kan, i Skandinavien for at levere grøn teknologi til resten af verden. Ikke som erstatning for CO₂-reduktionen, man ikke kunne beslutte sig til, men som det bedste bidrag. I sidste øjeblik, endnu en gang.

anita.b.bundegaard@pol.dk